

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach

RAPORT

z realizacji w województwie śląskim zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku

Katowice 2016 r.

SPIS TREŚCI:

1. **Wprowadzenie.** ……str. 3

2. **Opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także powiatowych programów o charakterze profilaktycznym.** ……str. 4

3. **Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.**.....str. 5-7

   3.1. **Poradnictwo specjalistyczne.**.....str. 5

   3.2. **Działania o charakterze terapeutycznym i psychoedukacyjnym.**.....str. 5-6

   3.3. **Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu w rodzinie.**.....str. 6-7

4. **Realizacja procedury „*Niebieskie Karty*”.**.....str. 7-12

   4.1. **Zespoły Interdyscyplinarne i grupy robocze.**.....str. 7-8

   4.2. **Wszczynanie procedury „*Niebieskie Karty*”.**.....str. 8-10

   4.3. **Praca z rodzinami w ramach procedury „*Niebieskie Karty*”– sporządzanie formularzy „*Niebieska Karta-C*” oraz „*Niebieska Karta-D*”.**.....str. 10-11

   4.4. **Zamykanie procedury „*Niebieskie Karty*”.**.....str. 11-12

5. **Infrastruktura wsparcia – podmioty udzielające na terenie województwa śląskiego pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.**.....str.12-20

   5.1. **Punkty konsultacyjne.**.....str.12-14

   5.2. **Ośrodki i punkty interwencji kryzysowej.**.....str.14-16

   5.3. **Ośrodki wsparcia.**.....str.16-18

   5.4. **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.**.....str.19-20

6. **Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.**.....str.20-21

7. **Działalność Wojewody Śląskiego.**.....str.21-24

   7.1. **Działalność kontrolna.**.....str.21-22

   7.2. **Monitorowanie zjawiska przemocy domowej w województwie śląskim oraz ocena stanu i efektywności działań w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku.**.....str.22-23

   7.3. **Program osłonowy *„Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”*.**.....str.24

8. **Podsumowanie.**.....str. 25

Zaakceptował: Ewa Chrost – Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach
tel. 32 20-77-824, email: chroste@katowice.uw.gov.pl

Sprawdził: Łukasz Kasperkiewicz - Wojewódzki Koordynator
Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
tel.32 20-77-828, e-mail: kasperkiewiczl@katowice.uw.gov.pl

Opracował: Joanna Jackiewicz - inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej
Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach
tel.32 20-77-831, e-mail: jackiewiczj@katowice.uw.gov.pl

1. Wprowadzenie.

Województwo śląskie zajmuje powierzchnię 12.333 km^2 i wśród województw znajduje się na 14 miejscu w kraju pod względem zajmowanego obszaru. Na tym stosunkowo niedużym terytorium żyje, według danych za 2015 rok, 4.570.849 mieszkańców, tj. 11,9% ogólnej liczby ludności kraju, co sytuuje nasze województwo pod względem liczby ludności na drugiej pozycji w Polsce, po województwie mazowieckim.[1]

Województwo śląskie charakteryzuje najwyższy w Polsce wskaźnik gęstości zaludnienia, wynoszący 371 osób na km^2, a o jego specyfice decyduje również wysoki stopień urbanizacji – według stanu na 31 grudnia 2015 roku w miastach zamieszkiwało 77,1% ogółu ludności naszego regionu. Na terenie naszego województwa znajduje się 167 gmin: 49 miejskich, 22 miejsko-wiejskie oraz 96 wiejskich. Region podzielony jest na 36 powiatów, w tym 17 powiatów ziemskich i 19 grodzkich.[2]

W systemie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego wyróżnić można cztery duże aglomeracje miejskie: górnośląską oraz bielską, częstochowską i rybnicką. Największa gęstość zaludnienia przypada na znajdującą się w centrum województwa aglomerację górnośląską, która jest zespołem miast praktycznie stykających się ze sobą, ciągnących się na długości około 70 km – od Dąbrowy Górniczej do Gliwic, którą zamieszkuje blisko 60% mieszkańców regionu.[3] Aglomeracja stanowi też największe w województwie skupisko infrastruktury użyteczności publicznej, w tym podmiotów niosących pomoc i wsparcie rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Z kolei najwięcej gmin o charakterze wiejskim jest w naszym województwie w regionie podbeskidzkim oraz częstochowskim. Regiony te charakteryzuje również dużo niższa od aglomeracji górnośląskiej gęstość zaludnienia oraz, poza głównymi miastami Częstochową i Bielskiem-Białą, skromniejsza infrastruktura w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i trudniejszy do niej dostęp ze względu na znaczne odległości i utrudnienia komunikacyjne.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego oraz powiatowego na zasadach określonych w ustawie z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390) oraz w ustawach: z 12 marca 2004 o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 930 z późn. zm.) i z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 487 z późn. zm.).

Głównymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w imieniu samorządów są jednostki organizacyjne pomocy społecznej tj. ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej oraz ośrodki wsparcia, a także punkty konsultacyjne. Powiaty realizują także zadania z zakresu administracji rządowej obejmujące prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz opracowanie i realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. Z kolei do zadań Wojewody należy między innymi monitorowanie zjawiska przemocy oraz stanu realizacji zadań zawartych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także nadzór nad realizacją zadań z tego zakresu wykonywanych przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki.

W celu prezentacji stanu realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim w odniesieniu do gmin i powiatów wykorzystano dane za 2015 rok oraz dla porównania dane za rok 2014 zawarte w zamieszczonych w Centralnej Aplikacji Statystycznej:

- resortowych sprawozdaniach z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- jednorazowych sprawozdaniach *„Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty”,*
- jednorazowych sprawozdaniach z realizacji oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

[1] Główny Urząd Statystyczny, *„Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31 grudnia 2015 roku.*”, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2016 , str. 12 i 113.

[2] Urząd Statystyczny w Katowicach, *Województwo śląskie w liczbach 2016*, Katowice 2016 , str. 3 i 6.

[3] *Informator gospodarczy województwa śląskiego* dostępny na stronie internetowej Serwisu Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego pod adresem internetowym: http://gospodarka.silesia-region.pl.

2. Opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także powiatowych programów o charakterze profilaktycznym.

Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie wymaga zaangażowania różnych środowisk, w tym szczególnie sektora publicznego oraz organizacji pozarządowych i podejmowania działań skierowanych zarówno do osób doznających przemocy, przemoc stosujących, jak i jej świadków, a także rozwijania profilaktyki. Aby działaniom tym nadać skoordynowany kształt i by były one skuteczne oraz odpowiadały lokalnym potrzebom, gminy i powiaty powinny realizować je w oparciu o odpowiednio skonstruowane dokumenty programowe.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Z kolei opracowanie i realizacja programu o zasięgu powiatowym zostało wskazane jako zadanie własne powiatów w art. 6 ust. 3 pkt 1 powołanej powyżej ustawy.

W województwie śląskim w 2015 roku wśród 19 miast na prawach powiatu, wszystkie posiadały opracowany i realizowany program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, obejmujący zarówno zadania wyznaczone przepisami prawa gminom, jak i powiatom.
W przypadku 17 powiatów ziemskich tylko jeden Powiat Kłobucki nie posiadał w 2015 roku opracowanego i realizowanego programu, natomiast wśród gmin wyjątek stanowiły gminy: Rudziniec, Gierałtowice, Sławków oraz Poręba, w których również na 2015 rok nie opracowano i nie realizowano tego typu programów.

Wobec powyższego, prawie wszystkie, bo aż 97,6 % gmin województwa śląskiego spełniało wyżej wskazany wymóg ustawowy tj. miało w 2015 roku opracowany i realizowany gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ponadto dokumenty programowe, uwzględniające również zadania powiatowe posiadało 100% powiatów grodzkich oraz 94% powiatów ziemskich naszego województwa.

Zgodnie z obowiązującą ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zadaniem gmin i powiatów jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań profilaktycznych wobec środowisk zagrożonych przemocą w rodzinie, a także całych społeczności lokalnych.

W 2015 roku 8 powiatów naszego województwa oraz 62 gminy sporządziły diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na swoim terenie, obejmujące również w przypadku gmin ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych tym zjawiskiem.

W ramach realizacji zadnia wyznaczonego gminom przez art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, obejmującego prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych tym zjawiskiem, w gminach opracowano 56 programów uwzględniających to zadanie, które realizowały 42 placówki, a ich beneficjentami było łącznie 6.130 osób. Liderami w ilości realizowanych programów tego typu było Miasto Bielsko-Biała, w którym prowadzono 10 programów o charakterze profilaktycznym oraz Miasto Cieszyn z 8 programami. Z kolei najwięcej osób działaniami profilaktycznymi objęto w Mieście Będzin – 3.124 osoby, Mieście Czeladź – 441 osób oraz na terenie Miasta Cieszyna – 311 osób.

Nieco inny zakres działań profilaktycznych ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przypisuje powiatom. Zadania w tym zakresie, wskazane w art. 6 ust. 3 pkt 2 powołanej powyżej ustawy, obejmują opracowanie i realizację programów mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. W 2015 roku działania te powiaty naszego województwa prowadziły w oparciu o 55 programów, a ich beneficjentami było łącznie 2.709 osób. Wśród powiatów ziemskich i miast na prawach powiatu wyraźnie przodowało w tej dziedzinie Miasto Mysłowice, gdzie zrealizowano 23 powiatowe programy profilaktyczne oraz Miasto Bielsko-Biała, którym wdrożono i zrealizowano 16 programów tego typu. Pod względem ilości beneficjentów działań profilaktycznych liderami były te same miasta na prawach powiatu, w Mieście Mysłowice profilaktyką objęto 1.882 osoby, a w Bielsku-Białej 363 osoby.

3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

3.1. Poradnictwo specjalistyczne.

W gminach i powiatach w naszym województwie pomagano osobom ze środowisk dotkniętych przemocą poprzez udzielanie poradnictwa specjalistycznego. W gminach z porad tego typu osoby potrzebujące mogły skorzystać w ośrodkach pomocy społecznej oraz w prowadzonych zarówno przez samorząd jak i organizacje pozarządowe ośrodkach wsparcia oraz punktach konsultacyjnych, a w ramach instytucji o zasięgu powiatowym, w powiatowych centrach pomocy rodzinie, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz ośrodkach wsparcia. Rozmiary pomocy świadczonej w tej formie w roku 2015 w porównaniu z danymi za rok poprzedni, z podziałem na rodzaje udzielanych porad, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela Nr 1. **Liczba osób doświadczających przemocy domowej objętych w gminach i powiatach województwa śląskiego w latach 2014-2015 poradnictwem o charakterze specjalistycznym.**

Rodzaje poradnictwa specjalistycznego		Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa			
		w gminach		w powiatach	
		2014	2015	2014	2015
Ogółem		12.657	8.217	6.861	8.001
W tym:	**medyczne**	437	413	202	139
	psychologiczne	4.867	3.390	3.996	4.015
	prawne	3.408	3.259	2.327	3.135
	socjalne	7.054	4.856	1.959	2.392
	zawodowe i rodzinne	2.888	1.847	1.342	1.814

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

Z powyższego zestawienia wynika, że gminach w 2015 roku w porównaniu rokiem poprzednim z poradnictwa specjalistycznego skorzystało o 35,1% mniej osób doświadczających przemocy. Z kolei w powiatach liczba ta uległa w 2015 roku zwiększeniu o 16,6%.

Zarówno w przypadku gmin, jak i powiatów naszego województwa, w obu analizowanych latach utrzymała się podobna struktura udzielonych porad. W gminach w 2014 i w 2015 roku największej liczbie osób udzielono poradnictwa o charakterze socjalnym, a na kolejnych miejscach znalazło się poradnictwo psychologiczne oraz prawne. Zdecydowanie mniejsza liczba osób skorzystała natomiast z porad dotyczących sfery zawodowej i rodzinnej, a najrzadziej udzielano osobom doświadczającym przemocy poradnictwa o charakterze medycznym. Z kolei w powiatach na pierwszym miejscu pod względem ilości osób korzystających znalazło się zarówno w 2015, jak i w 2014 roku poradnictwo psychologiczne, a w dalszej kolejności prawne i socjalne. Z poradnictwa zawodowego i rodzinnego, podobnie jak w przypadku gmin, skorzystała w instytucjach powiatowych w obu badanych latach zdecydowanie mniejsza liczba osób, a najmniej osób obejmowano poradnictwem medycznym.

3.2. Działania o charakterze terapeutycznym i psychoedukacyjnym.

Celem pracy o charakterze terapeutycznym i psychoedukacyjnym prowadzonej z osobami doznającymi przemocy, zarówno przez podmioty gminne jak i powiatowe, jest złagodzenie psychologicznych skutków przemocy domowej. Wsparcie i edukacja otrzymana przez osoby doświadczające przemocy w czasie udziału w programach terapeutycznych prowadzić ma do zdobycia przez nie wiedzy, czym jest przemoc domowa i jak można się przed nią skutecznie bronić.

Lliczbę opracowanych i realizowanych na przestrzeni lat 2014-2015 na terenie powiatów i gmin województwa śląskiego programów terapeutycznych skierowanych do osób dotkniętych przemocą domową przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela Nr 2. **Liczba programów terapeutycznych i ich uczestników w powiatach oraz gminach województwa śląskiego w latach 2014 i 2015.**

Lata	Liczba opracowanych i realizowanych programów terapeutycznych		Osoby biorące udział w programach		Osoby, które programy ukończyły	
	w powiatach	w gminach	w powiatach	w gminach	w powiatach	w gminach
2014	**20**	**52**	436	489	234	252
2015	**17**	**15**	344	400	218	264

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny,Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

W województwie śląskim w 2015 roku w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba realizowanych programów terapeutycznych, zarówno w przypadku gmin, jak i powiatów. W 2014 roku w gminach realizowano 52 takie programy, natomiast w 2015 roku było ich 15. Mniejszy spadek liczby programów odnotowano w przypadku powiatów, gdzie w 2014 roku opracowano i realizowano ich 20, a w roku 2015 było ich 17.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że pomimo dużego spadku liczby programów terapeutycznych realizowanych w gminach, liczba osób które mogły w nich uczestniczyć nie uległa na przestrzeni analizowanych lat tak dużym wahaniom. W 2014 roku gminne programy terapeutyczne miały 489 uczestników, a w 2015 roku 400, a więc ich liczba spadła jedynie o 18,2%. W przypadku powiatów spadek ten jest nieznacznie większy, w 2014 roku w powiatowych programach wzięło udział 436 osób, a 2015 roku 344, a tym samym liczba uczestników zmniejszyła się o 21,1%.

Zarówno w przypadku powiatów, jak i gmin, podobny był w każdym z analizowanych lat odsetek osób, które programy terapeutyczne ukończyły, kształtujący się w 2014 roku na poziomie nieznacznie powyżej 50% osób do programów przystępujących, a w 2015 roku powyżej 60%.

3.3. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu w rodzinie.

Gminy i powiaty naszego województwa zapewniały bezpieczeństwo krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu w rodzinie, poprzez ich odebranie z rodzin w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie i umieszczenia u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej (na przykład u dziadków), w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Liczbę dzieci, którym w ten sposób zapewniono bezpieczeństwo na przestrzeni 2014 i 2015 roku przedstawia wykres:

Wykres nr 1. **Liczba dzieci odebranych z rodzin na terenie województwa śląskiego na podstawie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu w rodzinie w latach 2014 i 2015.**

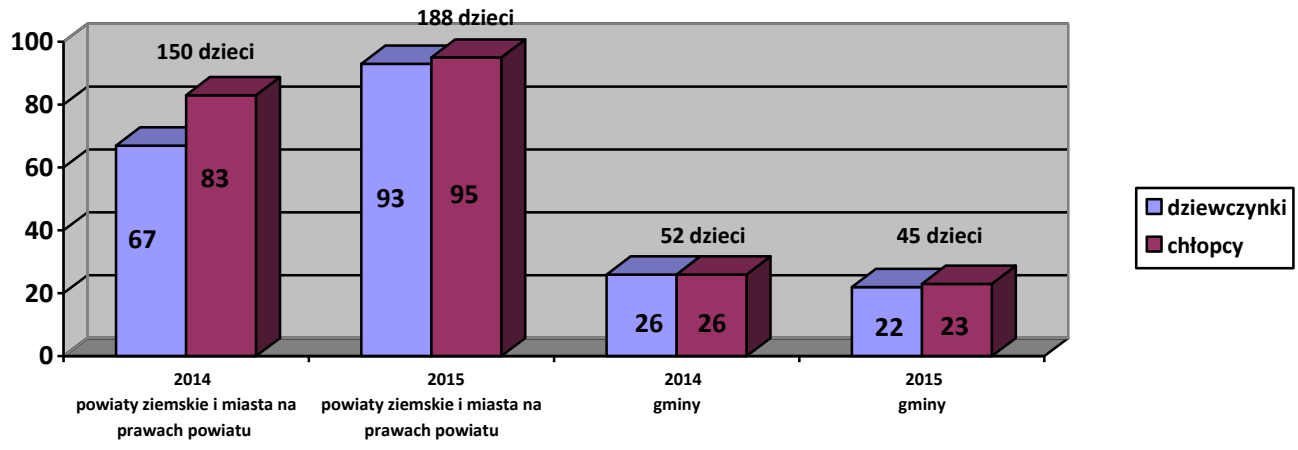

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

Jak wynika z powyżej zaprezentowanych danych, w 2015 roku w województwie śląskim pracownicy socjalni szczebla powiatowego i gminnego uczestniczyli w procedurze odebrania dzieci z rodzin w trybie art. 12a ustawy

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie łącznie w 233 przypadkach, natomiast w roku poprzednim w 202 przypadkach. Odnotowano więc wzrost tego typu działań interwencyjnych o 15,3%.

W obu analizowanych latach w realizację ww. zadania zdecydowanie większej ilości przypadków zaangażowani byli pracownicy socjalni jednostek organizacyjnych pomocy społecznej powiatów ziemskich i miast na prawach powiatu, przy czym w 2015 roku w porównaniu z rokiem 2014 liczba tego typu interwencji z ich udziałem wzrosła o 25,3%. Z kolei w przypadku interwencji z udziałem pracowników socjalnych z jednostek gminnych zanotowano w 2015 roku w porównaniu z rokiem 2014 spadek ich ilości o 13,5%.

Z ogółu dzieci, które odebrano z rodzin w związku ze stwierdzonym zagrożeniem ich życia lub zdrowia z powodu przemocy w rodzinie, 75 dzieci umieszczono u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, 66 w rodzinie zastępczej, a 93 skierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

4. Realizacja procedury „*Niebieskie Karty”.*

Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 9d nakłada na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, obowiązek podejmowania działań w ramach procedury „*Niebieskie Karty*”. Procedura ta ma charakter interwencyjny, a jej głównym celem jest rozpoznawanie i diagnozowanie występującej w rodzinach przemocy, jej zatrzymanie oraz usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym poprzez tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

4.1. Zespoły Interdyscyplinarne i grupy robocze.

Filarem systemu w każdej gminie są zespoły interdyscyplinarne integrujące i koordynujące działania podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz tworzone przez te zespoły grupy robocze pracujące z rodzinami objętymi procedurą „*Niebieskie Karty”.*

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie umożliwia tworzenie przez zespoły Interdyscyplinarne grup roboczych zajmujących się indywidualnymi przypadkami występowania przemocy domowej. Decyzję o powołaniu grupy roboczej ustawodawca pozostawił członkom zespołu interdyscyplinarnego. Oznacza to, że zespoły mogą zdecydować o powołaniu grup, ale mogą też same podejmować działania pomocowe wobec rodzin dotkniętych przemocą.

W 2015 roku, podobnie jak w roku 2014, we wszystkich 167 gminach województwa śląskiego funkcjonowały zespoły interdyscyplinarne, które odbyły łącznie 978 posiedzeń. W 2015 roku, w porównaniu z rokiem 2014, w którym odbyło się 1.047 posiedzeń Zespołów, nastąpił spadek ich liczby o 6,6 %.

Liczbę rodzin w województwie śląskim objętych w 2015 roku działaniami pomocowymi bezpośrednio przez zespoły interdyscyplinarne, w porównaniu z rokiem poprzednim, obrazuje zestawienie:

Tabela Nr 3. **Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych w gminach województwa śląskiego w latach 2014 i 2015.**

Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych*	2014 r.	2015 r.
Liczba rodzin	7.352	7.054
Liczba osób w rodzinach	17.784	21.585
w tym kobiety	6.973	7.959
w tym mężczyźni	5.780	7.767
w tym dzieci	5.031	5.859

* Dane dotyczące liczby rodzin uwzględniają również rodziny, wobec których wszczęto procedurę „*Niebieskie Karty” w* okresach wcześniejszych, jeśli była w roku sprawozdawczym kontynuowana.

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

Zaprezentowane dane wskazują, że liczba rodzin dotkniętych przemocą, z którymi pracowali członkowie zespołów interdyscyplinarnych w gminach naszego województwa spadła w 2015 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, o 4,0%.

W porównaniu z rokiem 2014, w 2015 roku odnotowano również nieznaczny, o 1,2%, spadek liczby grup roboczych powołanych przez Zespoły interdyscyplinarne do pracy z indywidualnymi przypadkami przemocy. Łącznie w 2015 roku powołano 9.930 grupy robocze, które spotkały się 37.255 razy, podczas gdy w roku poprzednim grup pracujących z rodzinami dotkniętymi przemocą było 10.054 i odbyły one 39.159 spotkań.

Liczbę rodzin i osób w tych rodzinach, które w województwie śląskim objęte były działaniami pomocowymi przez grupy robocze w 2015 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, obrazuje zestawienie:

Tabela Nr 4**. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą grup roboczych w gminach województwa śląskiego w latach 2014 i 2015.**

Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą grup roboczych*	2014 r.	2015 r.
Liczba rodzin	13.739	14.136
Liczba osób w rodzinach	35.028	42.351
w tym kobiety	13.788	15.924
w tym mężczyźni	11.246	14.503
w tym dzieci	9.994	11.924

* Dane dotyczące liczby rodzin uwzględniają również rodziny, wobec których wszczęto procedurę *„Niebieskie Karty" w* okresach wcześniejszych, jeśli była w roku sprawozdawczym kontynuowana.

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

Dane za oba analizowane lata wskazują, że w 2015 roku, w porównaniu z rokiem 2014, liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych wzrosła w naszym województwie o 2,9%.

4.2. Wszczynanie procedury *„Niebieskie Karty".*

Ogółem w 2015 roku uprawnione podmioty, wypełniając formularz *„Niebieska Karta-A*", wszczęły 10.603 procedury *„Niebieskie Karty".* Jest to liczba mniejsza niż w roku poprzednim, w którym wszczęto 11.994 procedury. Spadek wszczętych procedur *„Niebieskie Karty"* jest dosyć znaczny i wynosi prawie 11,6 %.

Analiza danych sprawozdawczych dotyczących ilości sporządzonych w 2015 roku *„Niebieskich Kart-A"* wskazuje, że najwięcej było ich w powiecie grodzkim Częstochowa, gdzie liczba formularzy wynosiła 850. Na drugim i trzecim miejscu, z liczbą wszczętych procedur przekraczających 400 znalazły się powiaty grodzkie Bielsko-Biała z liczbą 468 procedur oraz Sosnowiec z liczbą 413 wszczętych procedur. Na dalszych pozycjach, mieszcząc się w przedziale od 300 do 400 wszczętych procedur, znalazły się 4 powiaty grodzkie: Katowice (378), Gliwice (377), Rybnik (356) oraz Tychy (314). W przypadku pozostałych gmin naszego województwa, w przedziale od 200 do 300 wszczętych procedur znalazły się również wyłącznie powiaty grodzkie: Bytom (297), Zabrze (269), Jastrzębie Zdrój (263), Chorzów (262) oraz Dąbrowa Górnicza (230). Z kolei od 100 do 200 wszczętych procedur odnotowano w:

- w 7 powiatach grodzkich: Ruda Śląska (194), Tarnowskie Góry (190), Mysłowice (189), Żory (160), Jaworzno (153), Siemianowice Śląskie (113), Świętochłowice (108),
- w 7 gminach miejskich: Wodzisławiu Śląskim (181), Raciborzu (178), Żywcu (171), Zawierciu (170), Będzinie (164), Pszczynie (138) oraz Mikołowie (108),
- w 1 gminie o charakterze miejsko-wiejskim – Czerwionce-Leszczynach (131).

W przypadku każdej z pozostałych 140 gmin naszego województwa, na przestrzeni 2015 roku liczba wszczętych na ich terenie procedur *„Niebieskie Karty"* nie przekroczyła 100.

Najmniej procedur, mieszczących się w przedziale poniżej 10, wykazały 22 stosunkowo niewielkie gminy naszego województwa o charakterze wiejskim (Boronów, Chełm Śląski, Ciasna, Gierałtowice, Goczałkowice Zdrój, Irządze, Jaworze, Jejkowice, Kornowac, Kruszyna, Krzyżanowice, Lyski, Niegowa, Ożarowice, Pawonków, Pietrowice Wielkie,

Starcza, Ujsoły, Wielowieś, Wilkowice, Wyry, Żarnowiec) oraz 3 gminy o charakterze miejsko-wiejskim (Sośnicowice, Szczekociny i Toszek). Przy tym nie było żadnej gminy, która zadeklarowałaby brak wszczętych w 2015 roku procedur *„Niebieskie Karty"*, a najmniejszą ich liczbę odnotowano w gminie Pietrowice Wielkie, gdzie tę procedurę interwencyjną wdrożono na przestrzeni całego roku jedynie 2 razy.

Realizacja działań interwencyjnych i pomocowych w ramach procedury *„Niebieskie Karty"* wymaga zaangażowania wszystkich zobowiązanych do jej realizacji służb, jednak w przypadku jej inicjowania widać wyraźne różnice w tym względzie. Spośród wszystkich podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury największą aktywność w tym względzie wykazują w naszym województwie funkcjonariusze Policji oraz przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, natomiast w przypadku pozostałych służb zaangażowanie to jest dużo mniejsze.

Liczba sporządzonych w województwie śląskim w 2014 i 2015 roku formularzy *„Niebieska Karta-A"* przez przedstawicieli poszczególnych służb prezentuje się następująco:

Tabela nr 5**. Podmioty wszczynające w województwie śląskim procedurę *„Niebieskie Karty"* w latach 2014 i 2015.**

Liczba procedur *„Niebieskie Karty"* wszczętych przez:	**Lata**	
	2014	**2015**
Policjantów	9.653	8.286
pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	1.848	1.890
przedstawicieli oświaty	325	266
przedstawicieli ochrony zdrowia	87	94
przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	81	67
Razem	11.994	10.603

*Źródło: S*prawozdania Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach *„Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty"* za lata 2014 i 2015.

Udział poszczególnych przedstawicieli w działaniach wszczynających procedurę *„Niebieskie Karty"* przedstawia wykres:

Wykres nr 2. **Udział podmiotów wszczynających procedurę *„Niebieskie Karty"* w województwie śląskim w latach 2014-2015.**

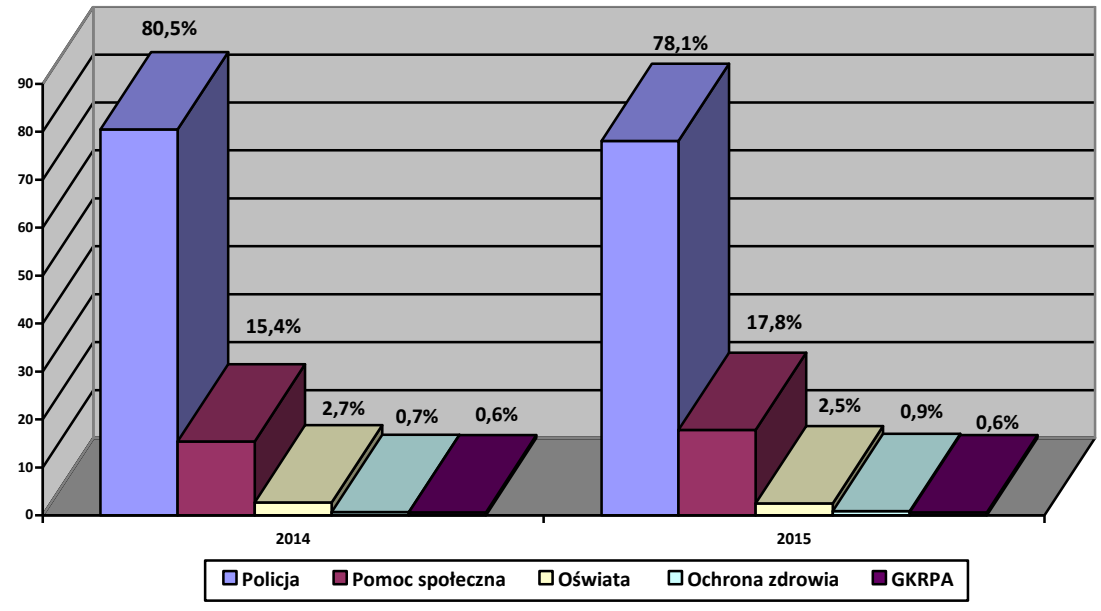

*Źródło: S*prawozdania Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach *„Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty"* za lata 2014 i 2015.

Udział przedstawicieli poszczególnych podmiotów w działaniach wszczynających procedurę „*Niebieskie Karty*" w 2015 i 2014 roku, przy uwzględnieniu nieznacznych wahań, kształtował się w podobny sposób. Wśród przedstawicieli służb uprawnionych do wdrożenia procedury zdecydowanie dominowała Policja oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej, w których osobą wszczynającą procedurę najczęściej jest pracownik socjalny. Wśród instytucji wszczynających działania interwencyjne znacząco niższy był udział przedstawicieli oświaty, a na ostatnim miejscu pod względem liczebności znalazły się procedury wszczynane przez pracowników ochrony zdrowia oraz przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

W 2015 roku Policja wszczęła w naszym województwie 78,1% wszystkich procedur (procentowo nieco mniej niż w roku 2014, w którym policjanci wszczęli 80,5% wszystkich procedur). Na drugim miejscu pod względem liczby wypełnianych formularzy „*Niebieska Karta-A"* zarówno w 2014 jak i 2015 roku utrzymują się jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Przedstawiciele pomocy społecznej w 2014 roku wszczęli 15,4 % ogółu procedur, a w 2015 roku odsetek ten nieznacznie wzrósł do 17,8%.

W obu analizowanych latach utrzymywał się bardzo niski odsetek (poniżej 3%) przypadków wszczynania procedury „*Niebieskie Karty*" przez pozostałe uprawnione do tego służby. Ponadto udział działań interwencyjnych wobec osób doznających przemocy podjętych przez przedstawicieli ochrony zdrowia w ogólnej liczbie wszczętych procedur podlegał jedynie nieznacznemu wahaniu o 0,2%, a w przypadku gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych utrzymywał się na tym samym poziomie.

4.3. Praca z rodzinami w ramach procedury „*Niebieskie Karty"* – sporządzanie formularzy „*Niebieska Karta-C"* oraz *„Niebieska Karta-D".*

W celu analizy sytuacji w rodzinach, z którymi pracowały zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze, w tym zdiagnozowania przemocy domowej oraz opracowania dla nich indywidualnych planów pomocy, po wpływie formularza „*Niebieska Karta-A*", zespoły lub grupy zapraszały na posiedzenia osoby doświadczające przemocy i wypełniały w ich obecności formularze „*Niebieska Karta-C"* oraz wzywały osoby, co do których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie i sporządzały formularze „*Niebieska Karta-D".*

„Niebieska Karta-C" jest narzędziem ułatwiającym grupie roboczej dokonanie pogłębionej diagnozy sytuacji rodziny dotkniętej przemocą oraz ustalenie wspólnie z osobą doświadczającą przemocy planu działań, które pozwolą zakończyć przemoc. Z kolei przeprowadzenie spotkania z osobą stosującą przemoc, w trakcie którego wypełnia się formularz „*Niebieska Karta-D*" jest ważne dla uwzględnienia w planie pomocy działań nakierowanych bezpośrednio na sprawcę przemocy, mających na celu zmianę jego zachowań i postaw, tak aby powstrzymać go przed dalszym przejawianiem agresji w relacjach rodzinnych.

Liczbę sporządzonych przez zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze w 2015 roku formularzy "*Niebieska Karta C i D*", w porównaniu z ich liczbą sporządzoną w 2014 roku, obrazuje poniższe zestawienie:

Tabela Nr 6. **Liczba sporządzonych formularzy „*Niebieska Karta-C"* oraz „*Niebieska Karta-D*" przez zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze w województwie śląskim w latach 2014 i 2015.**

Lata	Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty"	Liczba formularzy		Odsetek ogółu wszczętych w danym roku procedur z wypełnionymi:	
		„Niebieska Karta-C"	*„Niebieska Karta-D"*	*„Niebieskimi Kartami-C"*	*„Niebieskimi Kartami-D"*
2014	11.994	8.099	5.680	**67,5%**	**47,4%**
2015	10.603	7.471	5.217	**70,5%**	**49,2%**

Źródło: Sprawozdania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015

W przypadku spisywanych z osobami doznającymi przemocy *„Niebieskich Kart-C",* zaobserwować można w naszym województwie korzystne zjawisko w postaci wzrostu o 3,0% w 2015 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, odsetka procedur, w toku których doszło do spotkania zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej z osobą

doznającą przemocy i spisania tego dokumentu. Wzrósł także o 1,8% w 2015 roku, w porównaniu do roku 2014, odsetek procedur, w toku których sporządzono formularze *„Niebieska Karta-D”,* z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Wzrastający odsetek procedur toczących się przy aktywnym udziale osób doznających przemocy oraz osób podejrzanych o jej stosowanie, zgłaszających się na posiedzenia zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, to bardzo pozytywne zjawisko, gdyż wskazuje na coraz większe zaangażowanie członków rodzin objętych procedurą *„Niebieskie Karty*” w diagnozowanie ich sytuacji i planowanie pomocy, co przekłada się bezpośrednio lepsze dostosowywanie do potrzeb rodzin indywidualnych planów pomocy oraz większą efektywność działań mających na celu zakończenie przemocy.

4.4. Zamykanie procedury „*Niebieskie Karty”.*

Zgodnie z § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie procedury "*Niebieskie Karty*" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta", zakończenie procedury następuje w przypadku:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Przyczyny kończenia przez zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze procedury „*Niebieskie Karty*” w 2015 roku, w porównaniu z danymi w tym zakresie za rok 2014, obrazuje poniższe zestawienie:

Tabela Nr 7. **Przesłanki zakończenia procedury *„Niebieskie Karty”* przez Zespoły Interdyscyplinarne i grupy robocze w województwie śląskim w latach 2014 i 2015.**

Liczba zakończonych procedur *„Niebieskie Karty”*		
Przesłanki zakończenia:	**2014**	**2015**
z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	6.416	6.567
z powodu braku zasadności dalszych działań	2.176	2.332
RAZEM	8.592	8.899

Źródło: Sprawozdania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

Procentowy stosunek procedur ”*Niebieskie Karty*” zamkniętych w analizowanych latach z obu wymienionych powyżej przesłanek obrazuje wykres:

Wykres nr 3. **Udział procedur zakończonych na podstawie przesłanek wymienionych w § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie procedury "*Niebieskie Karty*" oraz wzorów formularzy "*Niebieska Karta”* w ogólnej liczbie zakończonych procedur w latach 2014 i 2015.**

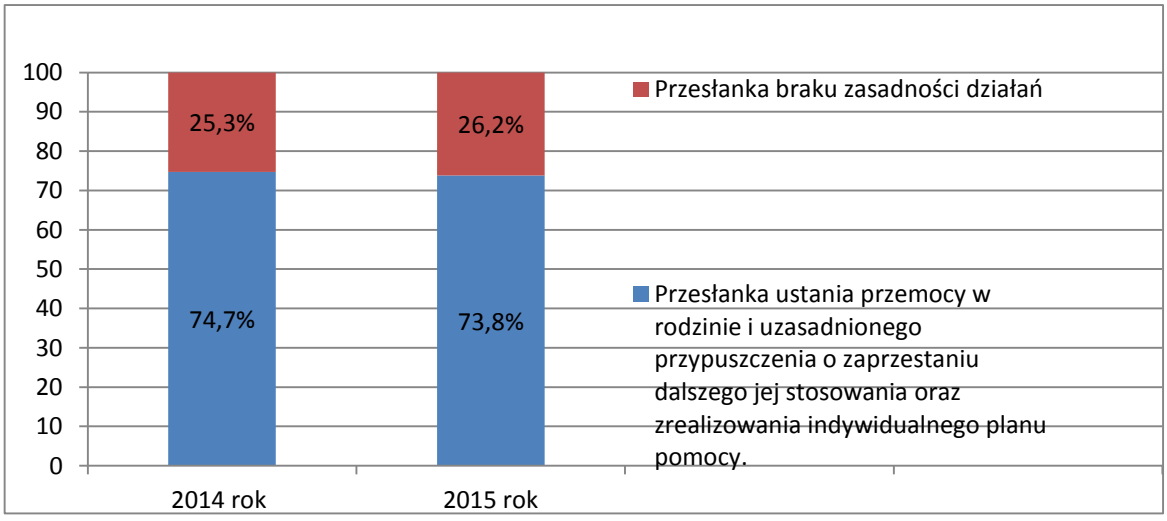

Źródło: Sprawozdania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014 i 2015.

Jak widać na wykresie, zaobserwować można w naszym województwie utrzymywanie się na przestrzeni lat 2014 i 2015 bardzo zbliżonej proporcji pomiędzy odsetkiem procedur *„Niebieskie Karty*" zamykanych z obu wskazanych powyżej przesłanek. Jednocześnie odnotować należy korzystne zjawisko polegające na zdecydowanej dominacji w obu analizowanych latach procentu procedur *„Niebieskie Karty",* w których prowadzone przez zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze działania pomocowe i wspierające doprowadziły do zrealizowania przyjętych indywidualnych planów pomocy rodzinom i ustania przemocy.

5. Infrastruktura wsparcia – podmioty udzielające na terenie województwa śląskiego pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Warunkiem skutecznego i efektywnego pomagania osobom doznającym przemocy w rodzinie jest funkcjonowanie dobrze rozwiniętej sieci instytucji świadczących profesjonalną, interdyscyplinarną pomoc osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.

Podstawowymi elementami infrastruktury wsparcia dla osób dotkniętych przemocą na terenie naszego województwa, poza ośrodkami pomocy społecznej funkcjonującymi w każdej gminie, są punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, ośrodki i punkty interwencji kryzysowej oraz specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

5.1. Punkty konsultacyjne.

Do zadań punktów konsultacyjnych należy gromadzenie i przekazywanie informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy oraz kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy oraz powiatu i województwa, a następnie udzielanie tych informacji zgłaszającym się osobom potrzebującym pomocy oraz prowadzenie szeroko rozumianego poradnictwa, w tym psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego i prawnego, a także związanego z przeciwdziałaniem uzależnieniom. Jednostki tego typu mogą być tworzone zarówno przez samorząd terytorialny, stowarzyszenia abstynenckie, jak i inne podmioty pozarządowe.

W województwie śląskim w 2015 roku w systemie sprawozdawczym Centralna Aplikacja Statystyczna (CAS) zarejestrowanych zostało 79 punktów konsultacyjnych, które zapewniły pomoc i wsparcie łącznie 4.269 osobom. Liczba tych placówek, w porównaniu do roku 2014, gdzie w CAS zarejestrowanych było 51 punktów konsultacyjnych, wzrosła o 54,9%. W 2015 roku odnotowano także w porównaniu z rokiem poprzednim wzrost o 14,3% liczby osób zgłaszających się do punktów konsultacyjnych po pomoc i wsparcie (w 2014 roku było to ogółem 3.735 osób).

Punkty konsultacyjne w naszym województwie funkcjonują głównie w mniejszych miastach oraz gminach wiejskich. W powiatach grodzkich funkcjonowały w 2015 roku jedynie 3 takie punkty, w tym 1 w Częstochowie oraz 2 w Dąbrowie Górniczej. Pozostałe 76 placówek tego typu działało w gminach na terenie powiatów ziemskich.

W 2015 roku największą ilość punktów konsultacyjnych posiadały gminy Powiatu Częstochowskiego – 11 oraz Cieszyńskiego – 10. Na drugim miejscu znalazły się Powiaty Bielski, Gliwicki i Żywiecki, gdzie funkcjonowało w gminach po 7 takich placówek.

Z kolei w gminach Powiatów: Będzińskiego, Tarnogórskiego oraz Zawierciańskiego w 2015 roku zarejestrowanych było w systemie CAS po 5 takich placówek, w Powiatach Mikołowskim i Pszczyńskim 4, a w Powiecie Rybnickim 3.

Najmniejszą infrastrukturę gminnych punktów konsultacyjnych odnotowano w 2015 roku w Powiatach: Bieruńsko-Lędzińskim oraz Raciborskim, gdzie funkcjonowały tylko po 2 placówki tego typu oraz w Powiatach: Kłobuckim, Lublinieckim, Myszkowskim i Wodzisławskim, w których zarejestrowano jedynie po 1 punkcie konsultacyjnym.

W powyższych danych wynika, że pomimo zwiększania się w naszym województwie ogólnej liczby placówek tego typu, wciąż są one na mapie województwa śląskiego rozsytuowane w sposób nierównomierny. Istnieją w naszym województwie rejony, gdzie infrastruktura punktów konsultacyjnych jest stosunkowo gęsta, a przez to dostęp do nich, również mieszkańców gmin ościennych, jest łatwiejszy. Są jednak również w tym względzie rejony stanowiące „*białe plamy*", gdzie miejsc, w których uzyskać można konsultacje i wsparcie w związku z doświadczaniem przemocy jest bardzo niewiele i są znacznie od siebie oddalone.

Rozmieszczenie punktów konsultacyjnych na terenie województwa śląskiego w 2015 roku przedstawia się następująco:

Wykres nr 4. **Punkty konsultacyjne na terenie województwa śląskiego w 2015 roku.**

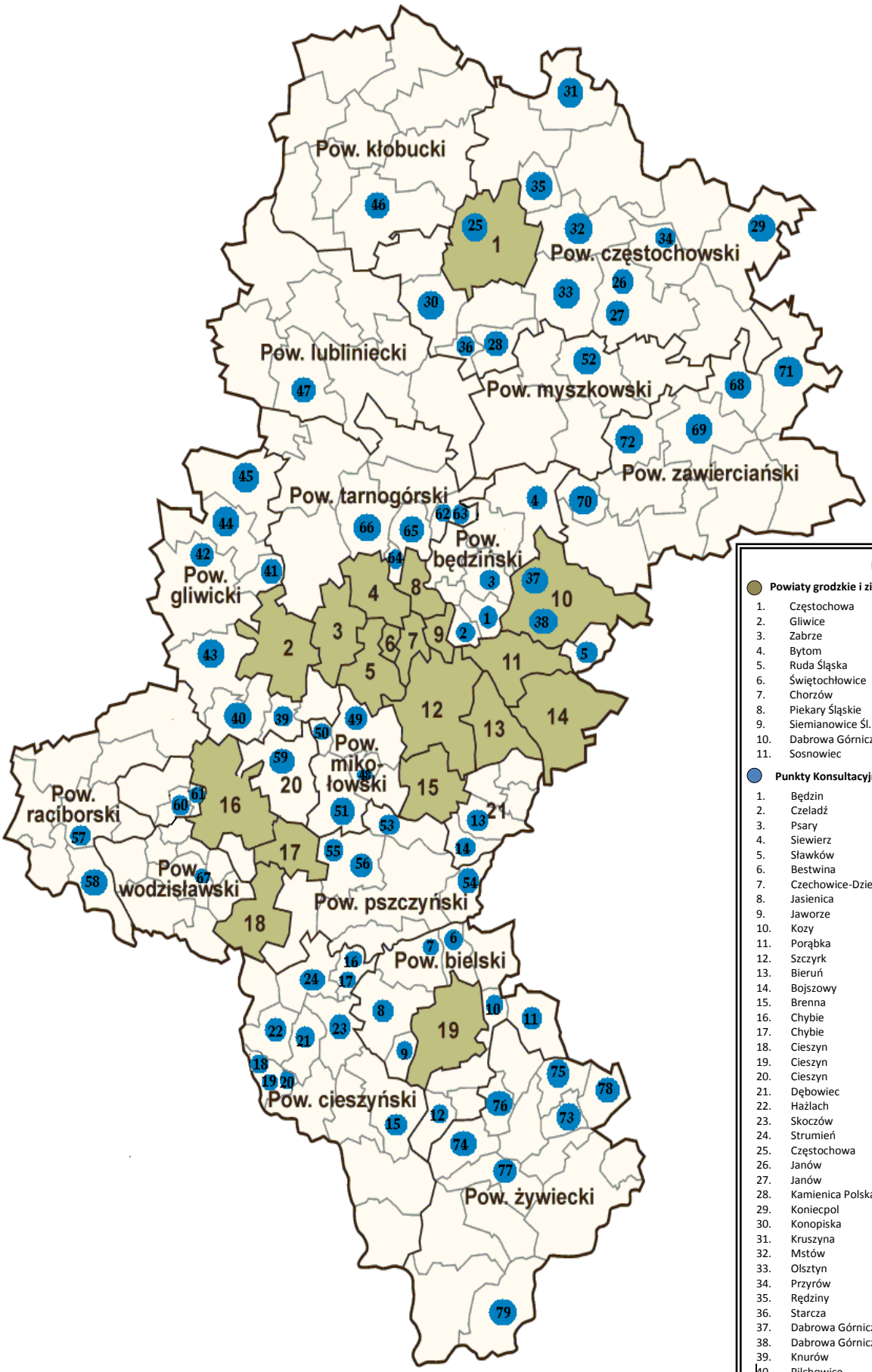

LEGENDA:

Powiaty grodzkie i ziemskie oznaczone liczbowo:

1. Częstochowa
2. Gliwice
3. Zabrze
4. Bytom
5. Ruda Śląska
6. Świętochłowice
7. Chorzów
8. Piekary Śląskie
9. Siemianowice Śl.
10. Dabrowa Górnicza
11. Sosnowiec
12. Katowice
13. Mysłowice
14. Jaworzno
15. Tychy
16. Rybnik
17. Żory
18. Jastrzębie Zdrój
19. Bielsko-Biała
20. Powiat rybnicki
21. Powiat Bieruńsko - Lędziński

Punkty Konsultacyjne w gminach:

1. Będzin
2. Czeladź
3. Psary
4. Siewierz
5. Sławków
6. Bestwina
7. Czechowice-Dziedzice
8. Jasienica
9. Jaworze
10. Kozy
11. Porąbka
12. Szczyrk
13. Bieruń
14. Bojszowy
15. Brenna
16. Chybie
17. Chybie
18. Cieszyn
19. Cieszyn
20. Cieszyn
21. Dębowiec
22. Hażlach
23. Skoczów
24. Strumień
25. Częstochowa
26. Janów
27. Janów
28. Kamienica Polska
29. Koniecpol
30. Konopiska
31. Kruszyna
32. Mstów
33. Olsztyn
34. Przyrów
35. Rędziny
36. Starcza
37. Dabrowa Górnicza
38. Dabrowa Górnicza
39. Knurów
40. Pilchowice
41. Pyskowice
42. Rudziniec
43. Sośnicowice
44. Toszek
45. Wielowieś
46. Wręczyca wielka
47. Lubliniec
48. Łaziska Górne
49. Mikołów
50. Ornontowice
51. Orzesze
52. Żarki
53. Kobiór
54. Miedźna
55. Suszec
56. Suszec
57. Racibórz
58. Krzyżanowice
59. Czerwionka-Leszczyny
60. Gaszowice
61. Jejkowice
62. Ożarowice
63. Ożarowice
64. Radzionków
65. Świerklaniec
66. Tarnowskie Góry
67. Wodzisław Śląski
68. Irządze
69. Kroczyce
70. Poręba
71. Szczekociny
72. Włodowice
73. Gilowice
74. Lipowa
75. Łękawica
76. Łodygowice
77. Radziechowy-Wieprz
78. Ślemień
79. Ujsoły

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok. Dla prezentacji danych sprawozdania wykorzystano mapkę *"Podział administracyjnego województwa śląskiego"* ze strony internetowej WIKIPEDIA: pl.wikipedia.org/wiki/Podział_administracyjny_województwa_śląskiego.

Liczbę osób, które skorzystały w latach 2014 i 2015 roku z oferty funkcjonujących na terenie województwa śląskiego punktów konsultacyjnych przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela Nr 8. **Liczba osób objętych pomocą punktów konsultacyjnych w latach 2014 i 2015.**

Liczba osób objętych pomocą punktów konsultacyjnych				
Lata	**Ogółem**	**w tym kobiety**	**w tym mężczyźni**	**w tym dzieci**
2014	3.735	2.566	999	170
2015	4.269	3.460	520	289

*Źródło: S*prawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok.

Z powyższych danych wynika, że w obu porównywanych latach w ogólnej liczbie osób, które korzystały z oferty punktów konsultacyjnych zdecydowanie przeważały kobiety, stanowiące w 2014 roku 68,7%, a w 2015 roku 81,0% ogółu osób, które otrzymały wsparcie tego typu placówek.

5.2. Ośrodki i punkty interwencji kryzysowej.

Ośrodki i punkty interwencji kryzysowej to placówki dysponujące kompleksową ofertą pomocową umożliwiającą ofiarom przemocy w rodzinie wyjście z sytuacji kryzysowej, w tym: poradnictwem specjalistycznym i konsultacjami indywidualnymi psychologów, prawników oraz pracowników socjalnych, a także grupowymi formami pomocy obejmującymi udział w grupach terapeutycznych oraz grupach wsparcia dla ofiar przemocy oraz całodobowym schronieniem. W odniesieniu do dzieci z rodzin dotkniętych przemocą ośrodki interwencji kryzysowej oferują ponadto pomoc w formie poradnictwa i konsultacji pedagogicznych oraz konsultacji i zajęć rozwijających kompetencje wychowawcze dla rodziców.

W 2015 roku w województwie śląskim zarejestrowanych w Centralnej Aplikacji Statystycznej było łącznie 29 jednostek interwencji kryzysowej, w skład których wchodziło 18 ośrodków interwencji kryzysowej oraz 11 punktów interwencji kryzysowej. W powiatach grodzkich było 16 jednostek tego typu, a w ziemskich 10. Ponadto, poza wymienionymi powyżej jednostkami funkcjonującymi w powiatach grodzkich i ziemskich, także 3 gminy województwa śląskiego: Knurów, Pszczyna oraz Bojszowy prowadziły na swoim terenie punkty interwencji kryzysowej.

W 2015 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, infrastruktura placówek interwencji kryzysowej nie powiększyła się o żadną nową jednostkę.

Wśród 19 powiatów grodzkich jednostki zajmujące się interwencją kryzysową funkcjonowały w 15 miastach, a placówek tego typu nie posiadały jedynie 4 miasta na prawach powiatu tj.: Bytom, Chorzów, Świętochłowice oraz Jastrzębie Zdrój. 14 jednostek tego typu w powiatach grodzkich posiadało status ośrodków interwencji kryzysowej, a jedynie w 2 przypadkach status punktu interwencji kryzysowej. Ponadto Miasto Katowice jako jedyne w województwie dysponowało 2 ośrodkami interwencji kryzysowej.

Na 17 powiatów ziemskich, jednostki interwencji kryzysowej działały w 10 powiatach, a wśród tych jednostek 4 to ośrodki interwencji kryzysowej, a 6 stanowiło punkty interwencji kryzysowej. Placówek tego typu nie posiadało 7 powiatów tj. Bielski, Cieszyński, Gliwicki, Lubliniecki, Pszczyński, Rybnicki oraz Żywiecki.

W województwie śląskim jedynie ośrodki interwencji kryzysowej dysponowały pomocą w formie całodobowego schronienia, a punkty interwencji kryzysowej nie miały go w swojej ofercie. Na 18 ośrodków interwencji kryzysowej, 15 oferowało łącznie 234 miejsca noclegowe, a ich liczba zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2014 o 7 miejsc. Schronienia w swojej ofercie nie miały tylko 3 ośrodki: w Rudzie Śląskiej, Zabrzu oraz jedna z dwóch placówek tego typu funkcjonujących w Katowicach, przy jednoczesnym zapewnianiu mieszkańcom Katowic miejsc hostelowych przez drugi ośrodek interwencji kryzysowej.

Rozmieszczenie ośrodków oraz punktów interwencji kryzysowej na terenie województwa śląskiego w 2015 roku przedstawia się następująco:

Wykres nr 5. **Ośrodki i Punkty interwencji kryzysowej na terenie województwa śląskiego w 2015 roku.**

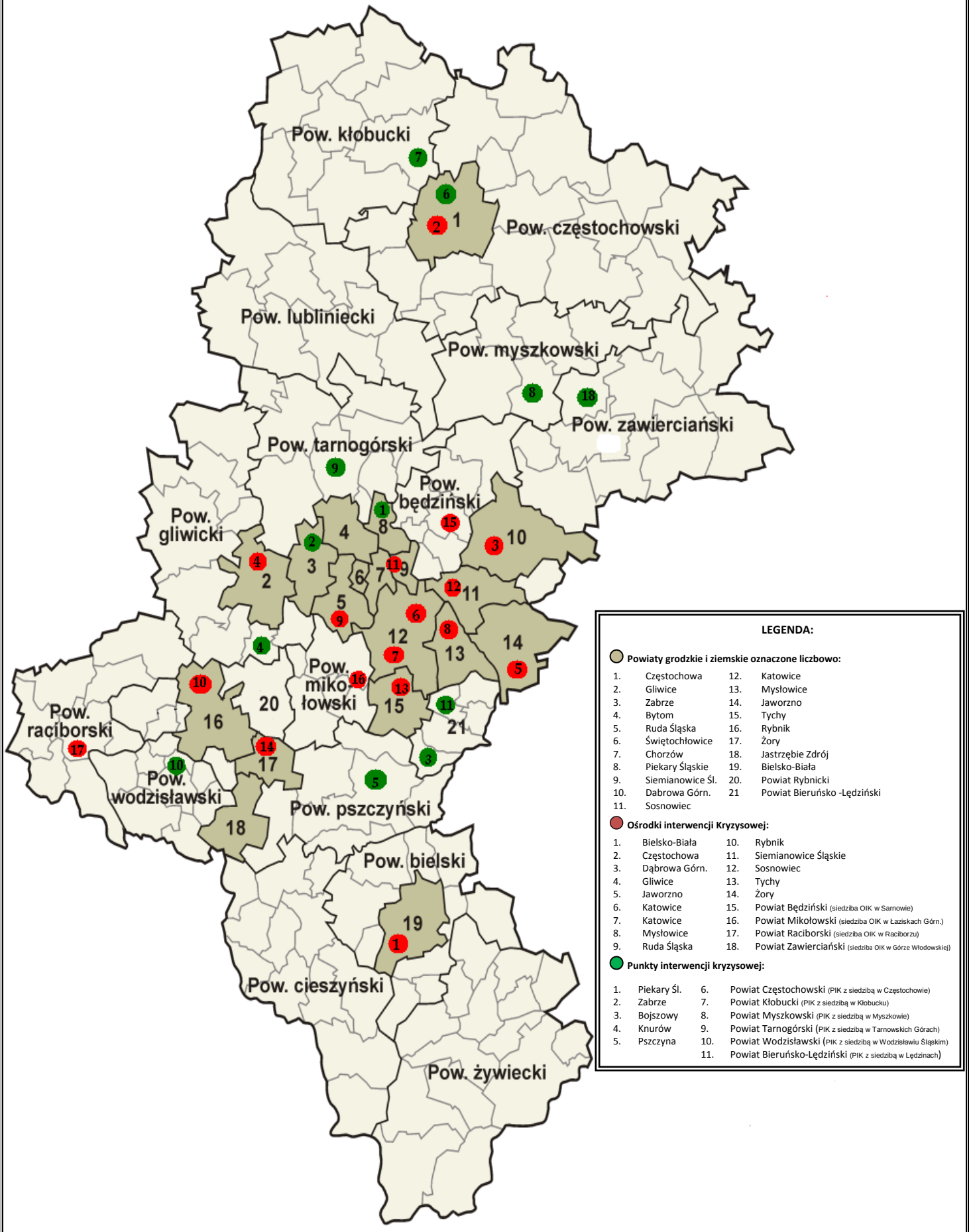

Źródło: Sprawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok. Dla prezentacji danych sprawozdania wykorzystano mapkę *"Podział administracyjnego województwa śląskiego"* ze strony internetowej WIKIPEDIA: pl.wikipedia.org/wiki/Podział_administracyjny_województwa_śląskiego.

Liczbę osób, które skorzystały w 2015 roku z oferty funkcjonujących na terenie województwa śląskiego ośrodków oraz punktów interwencji kryzysowej, z uwzględnieniem osób które skorzystały jedynie z pomocy ambulatoryjnej (np. w formie poradnictwa, udziału terapii psychologicznej, grupach wsparcia itp.) oraz osób które korzystały także ze schronienia, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela Nr 9. **Liczba osób dotkniętych przemocą domową objętych pomocą ośrodków i punktów interwencji kryzysowej w 2015 roku.**

Łączna liczba osób dotkniętych przemocą objętych pomocą oik i pik		**Osoby korzystające z pomocy ambulatoryjnej**	**Osoby korzystające z miejsc całodobowych**
Ogółem	4.053	3.500	553
w tym kobiety	3.047	2.798	249
w tym mężczyźni	364	355	9
w tym dzieci	642	347	295

*Źródło: S*prawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok.

Z oferty pomocowej w ramach interwencji kryzysowej korzystały w naszym województwie głównie kobiety stanowiące 75,2% ogółu osób ze środowisk dotkniętych przemocą zwracających się o wsparcie do placówek tego typu. Kobiety wyraźnie dominowały wśród osób, które zwróciły się o pomoc w trybie ambulatoryjnym, korzystając między innymi z poradnictwa specjalistycznego, pomocy psychologicznej oraz biorąc udział w grupach wsparcia i grupach terapeutycznych, gdzie stanowiły 79,9% ogółu tych osób. W przypadku miejsc całodobowych sytuacja była nieco inna, gdyż największy odsetek osób z nich korzystających stanowiły dzieci - 53,3%, a na drugim miejscu znalazły się kobiety, stanowiące 45,0% ogółu osób z przemocy korzystających ze schronienia. Jednocześnie z tej formy pomocy skorzystało jedynie 1,6% mężczyzn. Proporcja powyższa wskazuje, że głównymi klientami miejsc hostelowych w ośrodkach interwencji kryzysowej naszym województwie w 2015 roku były matki z dziećmi zmuszone do opuszczenia miejsca zamieszkania w związku z zagrożeniami płynącymi z przemocy w rodzinie.

5.3. Ośrodki wsparcia.

Ośrodki wsparcia mogą udzielać osobom ze środowisk dotkniętych przemocą kompleksowej pomocy obejmującej zapewnienie schronienia oraz pomoc i poradnictwo socjalne, prawne, terapię psychologiczną, konsultacje wychowawcze, a także możliwość udziału w grupach wsparcia oraz terapeutycznych. Osoby doznające przemocy w trakcie pobytu w ośrodkach mają szansę wypracowania i realizacji przy pomocy zatrudnionych tam specjalistów planów wyjścia z sytuacji przemocowej i trwałego zapewnienia sobie i swoim bliskim bezpieczeństwa.

W województwie śląskim ośrodki wsparcia udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową prowadzone są przez powiaty i wówczas udzielają pomocy mieszkańcom wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu oraz przez gminy i wtedy ich oferta skierowana jest do mieszkańców gminy, w której siedzibę ma placówka.

W 2015 roku w naszym województwie w Centralnej Aplikacji Statystycznej zarejestrowanych było 6 powiatowych ośrodków wsparcia i wszystkie dysponowały łącznie 116 miejscami noclegowymi.

Z kolei w gminach w 2015 roku w CAS zarejestrowane były 3 placówki tego typu, w tym 2 ośrodki wsparcia dysponowały miejscami noclegowymi w łącznej liczbie 19, a 1 ośrodek oferował wyłącznie wsparcie o charakterze ambulatoryjnym.

W przypadku 6 ośrodków wsparcia o zasięgu powiatowym dane dotyczące liczby osób, które w 2015 roku skorzystały z ich oferty, zarówno w formie pomocy udzielanej ambulatoryjnie, jak i pomocy w formie schronienia, przedstawiały się następująco:

Tabela Nr 10. **Liczba osób dotkniętych przemocą domową objętych pomocą powiatowych ośrodków wsparcia w 2015 roku.**

Nazwa i adres ośrodka wsparcia	Liczba miejsc całodobowych	Łączna liczba osób, które skorzystały z oferty placówki (dziennej i całodobowej)				W tym liczba osób, które skorzystały z miejsc całodobowych			
		ogółem	w tym kobiet	w tym mężczyzn	w tym dzieci	ogółem	w tym kobiet	w tym mężczyzn	w tym dzieci
Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom ul. Tarnogórska 3 41-902 Bytom	16	411	322	8	81	34	19	0	15
Ośrodek Wsparcia Rodziny ul. Siemianowicka 58 41-503 Chorzów	10	83	53	15	15	15	8	0	7
Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie ul. Mała Łąka 17a 43-400 Cieszyn	19	467	364	80	23	41	18	0	23
Stowarzyszenie POMOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej ul. Krasińskiego 21 40-019 Katowice	10	577	565	0	12	20	8	0	12
Hostel Pomocy Społecznej w Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia w Sosnowcu ul. Szymanowskiego 5a 41-219 Sosnowiec	36	55	22	1	32	55	22	1	32
Ośrodek Wsparcia dla Kobiet ul. Ofiar Katynia 48 41-800 Zabrze	25	53	27	0	26	53	27	0	26
RAZEM	116	1.646	1.353	104	189	218	102	1	115

*Źródło: S*prawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok.

Wśród placówek powiatowych, 4 z nich udzielały pomocy zarówno w trybie ambulatoryjnym, jak i formie schronienia, natomiast w przypadku 2 ośrodków wsparcia zlokalizowanych w Sosnowcu i Zabrzu pomocy udzielano tylko osobom korzystającym jednocześnie z miejsc noclegowych w placówce.

W powiatowych ośrodkach wsparcia, wśród osób które skorzystały z pomocy, wyraźnie dominowały kobiety stanowiące 82,2% ogółu osób dotkniętych przemocą domową, które zwróciły się po pomoc do tego typu placówek. Ponadto, zdecydowanie większa liczba osób skorzystała w ośrodkach wsparcia w powiatach naszego województwa z pomocy w trybie ambulatoryjnym. Łącznie klientami tej formy pomocy było w 2015 roku 1.428 osób, a więc 86,7% ogółu osób dotkniętych przemocą objętych pomocą przez ten typ placówek wspierających.

W przypadku miejsc całodobowych w powiatowych ośrodkach wsparcia, podobnie jak w przypadku miejsc hostelowych w ośrodkach interwencji kryzysowej, największy odsetek osób z nich korzystających stanowiły dzieci - 52,7%, a na drugim miejscu znalazły się kobiety, stanowiące 46,8% ogółu osób dotkniętych przemocą korzystających ze schronienia. Jednocześnie z tej formy pomocy skorzystał w 2015 roku jedynie jeden mężczyzna.

W przypadku gminnych ośrodków wsparcia wykorzystanie ich oferty pomocowej przez osoby dotknięte przemocą w rodzinie w 2015 roku przedstawia się następująco:

Tabela Nr 11. **Liczba osób dotkniętych przemocą domową objętych pomocą gminnych ośrodków wsparcia w 2015 roku.**

Nazwa i adres ośrodka wsparcia	Liczba miejsc całodobowych	Łączna liczba osób, które skorzystały z oferty placówki (dziennej i całodobowej)				W tym liczba osób, które skorzystały z miejsc całodobowych			
		ogółem	w tym kobiet	w tym mężczyzn	w tym dzieci	ogółem	w tym kobiet	w tym mężczyzn	w tym dzieci
Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii "*Kontakt*" Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej "*Być Razem*" ul. Ks. Janusza 3 43-400 Cieszyn	0	232	109	27	96	0	0	0	0
Ośrodek Wsparcia "*Przystań*" Dąbrówka 10a/5 44-160 Rudziniec	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 48 42-400 Zawiercie	15	40	24	2	14	40	24	2	14
RAZEM	19	272	133	29	110	40	24	2	14

*Źródło: S*prawozdanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok.

Z oferty gminnych ośrodków wsparcia w 2015 roku skorzystało wyraźnie mniej osób niż z ośrodków tego typu o charakterze powiatowym. W gminach ośrodki objęły pomocą łącznie 272 osoby dotknięte przemocą domową, podczas gdy w powiatowych ośrodkach wsparcia udzielono pomocy 1.646 osobom, a więc w gminach liczba ich była niższa o 83,5%.

W gminnych ośrodkach wsparcia naszego województwa zdecydowana większość klientów – 232 osoby stanowiące 85,3% ogółu osób objętych pomocą przez te placówki, korzystała z form pomocy (poradnictwo, terapia, grupy wsparcia) bez wykorzystania miejsc noclegowych, a pomocą połączoną z udzieleniem schronienia objęto jedynie 14,7% ogółu korzystających. Najwięcej osób pomocą ambulatoryjną objęło Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii *"Kontakt"* z Cieszyna, które nie dysponowało miejscami całodobowymi. Z kolei Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierciu obejmował pomocą tylko osoby przyjęte na pobyt całodobowy, a w Ośrodku Wsparcia *„Przystań",* mieszczącym się w Rudzińcu nie objęto w 2015 roku pomocą ani jednej osoby dotkniętej przemocą domową.

Podobnie jak w przypadku placówek o charakterze powiatowym, głównymi odbiorcami pomocy w 2015 roku były ośrodkach gminnych kobiety, stanowiące 48,9% ogółu klientów, którzy trafili do ośrodków wsparcia w związku z doświadczaniem przemocy domowej, a na drugim miejscu znalazły się dzieci stanowiące 40,4% tych klientów.

Poza ośrodkami wsparcia, ofertę pomocy dla ofiar przemocy domowej w naszym województwie uzupełnia jeden dom dla dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży działający w Powiecie Raciborskim.

Centrum Matki z Dzieckiem *"MAJA"*, z siedzibą w Raciborzu przy ul. Sempołowskiej 5, to placówka prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „*TĘCZA"* w Raciborzu, dysponująca łącznie 25 miejscami całodobowymi.

Placówka zapewnia kobietom, w tym matkom z małoletnimi dziećmi oraz kobietom w ciąży, będącym ofiarami przemocy w rodzinie, miejsce pobytu i wyżywienie oraz prowadzi spotkania edukacyjne i interwencyjne z psychologiem, a także oferuje specjalistyczną pomoc socjoterapeutyczną i terapeutyczną.

W 2015 roku z pobytu w Centrum Matki z Dzieckiem *"MAJA*" skorzystało łącznie 19 osób, w tym 8 kobiet i 11 dzieci. W trakcie ich pobytu realizowano zajęcia edukacyjne kierowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie, w których wzięły udział wszystkie kobiety przebywające w placówce. Podobnie wszystkie mieszkanki (8 kobiet) wzięło udział w zajęciach programu terapeutycznego dla osób dotkniętych przemocą i wszystkie go ukończyły. Na terenie domu prowadzono także w 2015 roku grupę wsparcia.

5.4. Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconym samorządom powiatowym, a środki finansowe na ich utrzymanie zapewnia budżet państwa. Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie są szczególnym rodzajem placówek pomocowych, których celem jest niesienie pomocy osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie, w tym zapewnienie im bezpiecznego schronienia oraz kompleksowego wsparcia w zakresie: prawnym, psychologicznym, medycznym i socjalnym. W naszym województwie znajdują się 3 placówki tego typu:

- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Chorzowie, przy ul. ul. 3 Maja 4/1, dysponujący 10 miejscami całodobowymi,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie *„Przystań"* w Świętochłowicach, przy ul. Zubrzyckiego 36, dysponujący 12 miejscami całodobowymi,
- Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, przy ul. Wałowej 30, dysponujący 14 miejscami pobytu całodobowego.

Ośrodki dysponowały w 2015 roku łącznie 36 miejscami pobytu całodobowego, przy czym ich liczba nie uległa zmianie w porównaniu z rokiem 2014. Ośrodki zapewniały ofiarom przemocy domowej pomoc w formie schronienia oraz kompleksową pomoc i wsparcie w zakresie psychologicznym oraz prawnym i socjalnym. Ośrodki świadczyły także osobom doznającym przemocy domowej pomoc w formie poradnictwa i konsultacji oraz zapewniały możliwość udziału w grupach wspierających i terapeutycznych, w tym w trybie dziennym (ambulatoryjnym) w sytuacjach, gdy nie było potrzeby zapewniania klientom bezpieczeństwa w formie całodobowego pobytu na terenie placówki.

Wszystkie Specjalistyczne Ośrodki naszego województwa spełniały standardy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz zapewnienia potrzeb bytowych, określone w §1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. Nr 50, poz. 259).

Liczbę osób przebywających w 2015 roku całodobowo w każdym z trzech specjalistycznych ośrodków wsparcia znajdujących się na terenie naszego województwa oraz osób korzystających w nich z pomocy w trybie ambulatoryjnym, a także uczestniczących w grupach terapeutycznych prezentuje zestawienie:

Tabela Nr 12. **Liczba osób korzystających z oferty Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2015 roku.**

Liczba osób korzystających	Ośrodek w Chorzowie			Ośrodek w Świętochłowicach			Ośrodek w Wodzisławiu Śląskim		
	z pomocy w trybie ambulatoryj-nym	z pobytu całodobo-wego	z uczestnictwa programach terapeutycz-nych	z pomocy w trybie ambulatoryj-nym	z pobytu całodobo-wego	z uczestnictwa programach terapeutycz-nych	z pomocy w trybie ambulatoryj-nym	z pobytu całodobo-wego	z uczestnictwa programach terapeutycz-nych
ogółem	228	31	48	170	33	30	220	75	0
w tym kobiety	172	17	16	99	21	23	140	37	0
w tym mężczyźni	25	1	3	10	0	0	69	1	0
w tym dzieci	31	13	29	61	12	7	11	37	0

Źródło: Sprawozdania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2015 rok.

W 2015 roku najwięcej osób skorzystało z pomocy w trybie dziennym w Specjalistycznym Ośrodku w Chorzowie, natomiast najwięcej osób na pobyt całodobowy przyjęła placówka znajdująca się w Wodzisławiu Śląskim. Wśród osób korzystających z pomocy Specjalistycznych Ośrodków w formie ambulatoryjnej i całodobowej dominowały kobiety.

Jeśli chodzi o realizację programów terapeutycznych, największą liczbę ich uczestników w 2015 roku wykazał Specjalistyczny Ośrodek w Chorzowie, a na drugim miejscy był Ośrodek w Świętochłowicach, natomiast w Specjalistycznym Ośrodku w Wodzisławiu Śląskim nie opracowano i nie realizowano tego typu programów, gdyż nie udało się zebrać grupy uczestników.

Ponadto, poza formami pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą, wskazanych w zaprezentowanej powyżej tabeli, we wszystkich trzech Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie funkcjonowały w 2015 roku grupy wsparcia, z czego w placówce w Chorzowie utworzono 4 grupy, a w Ośrodkach w Świętochłowicach i Wodzisławiu Śląskim po 1 grupie.

Dodatkowo, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Chorzowie realizował w 2015 roku program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w którym wzięły udział łącznie 54 osoby, w tym 51 mężczyzn i 3 kobiety. Program ukończyło 13 osób, w tym 1 kobieta i 12 mężczyzn.

6. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Obowiązek opracowania i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie przypisany został powiatom jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej przez art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie mają na celu powstrzymanie osoby stosującej przemoc wobec najbliższych przed dalszym jej używaniem, naukę umiejętności samokontroli i budowania relacji rodzinnych oraz kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.

Na terenie województwa śląskiego oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w 2015 roku realizowały wszystkie powiaty grodzkie – łącznie 19 oraz 12 z 17 powiatów ziemskich. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadziły w tych powiatach łącznie 32 podmioty, w tym powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu, ośrodki interwencji kryzysowej, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz organizacje pozarządowe, którym powiaty zleciły realizację tego zadania. Programy nie były realizowane w Powiatach: Cieszyńskim, Częstochowskim, Gliwickim, Kłobuckim oraz Rybnickim.

Uczestnikami programów korekcyjno edukacyjnych zarówno w 2014, jak i w 2015 roku byli głównie mężczyźni. W 2014 roku stanowili oni w naszym województwie 94,9%, a w 2015 roku 95,8% ogółu osób przystępujących do programów tego typu.

Liczbę osób stosujących przemoc w rodzinie, które w naszym województwie przystępowały do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz je ukończyły w 2015 roku oraz dla porównania w 2014 roku, przedstawia poniższy wykres:

Wykres nr 6. **Uczestnicy programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w województwie śląskim w latach 2014 i 2015.**

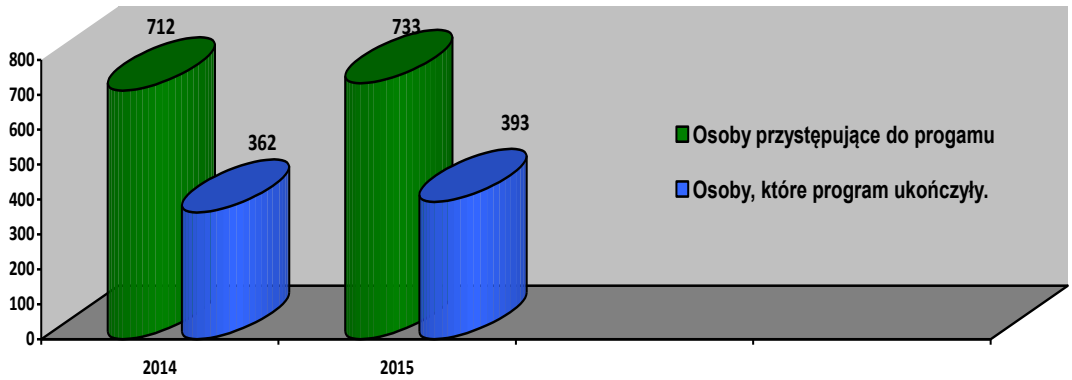

Źródło: Sprawozdania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2014 i 2015 rok.

W 2015 roku zaobserwować można, w porównaniu z rokiem 2014, nieznaczny wzrost liczby osób przystępujących do programów o 2,9%. Podobnie w odniesieniu do osób, które program ukończyły odnotowano w 2015 roku wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 8,5%.

Z kolei procent osób, które ukończyły programy w stosunku do liczby osób je rozpoczynających w poszczególnych latach był podobny i oscylował w okolicach 50%. W 2014 roku pogramy ukończyło 50,8% osób do niego przystępujących, a w 2015 roku odnotowano w tym względzie nieznaczny wzrost do 53,6%.

7. Działalność Wojewody Śląskiego.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonywanych przez samorząd terytorialny jest nadzorowana przez Wojewodę. Podstawę prawną sprawowania nadzoru stanowi przepis art. 7 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 poz. 1390). W ramach nadzoru nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie służby Wojewody monitorują, wspomagają oraz kontrolują ich wykonywanie w gminach i powiatach.

7.1. Działalność kontrolna.

Kontrole przeprowadza się w celu oceny stanu przestrzegania przepisów prawa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i mogą one mieć charakter kompleksowy i wówczas obejmują wszystkie sfery organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli wiążące się z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub problemowy polegający na sprawdzeniu wybranych sfer organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli. Ponadto czynności kontrolne mogą mieć charakter doraźny i przeprowadza się je w celu zbadania prawidłowości organizacji i funkcjonowania jednostki i w określonym zakresie np. w związku ze zgłoszoną skargą.

Przedmiotem kontroli prowadzonych w roku 2015 przez służby Wojewody Śląskiego były:

- w przypadku gmin - realizacja zadań własnych gminy zakresie tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji, zapewniania osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia oraz utworzenia i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego, a także prawidłowości realizacji przez Zespół Interdyscyplinarny procedury „*Niebieskie Karty*,
- w przypadku powiatów - realizacja zadań własnych powiatu w zakresie opracowywania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. programów służących działaniom profilaktycznym, zapewniania osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także realizacja przez powiat zadań z zakresu administracji rządowej odnośnie opracowywania i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2015 roku służby Wojewody Śląskiego przeprowadziły łącznie 13 kontroli, w tym 12 wynikających z zatwierdzonego przez Wojewodę Śląskiego planu kontroli na 2015 rok oraz 1 kontrolę doraźną w związku ze zgłoszoną skargą. Zrealizowane kontrole to:

- 3 kontrole kompleksowe dotyczące oceny realizacji zadań gminy i powiatu z zakresu przeciwdziałania przemocy przez miasta na prawach powiatu (w Katowicach, Gliwicach oraz Mysłowicach),
- 4 kontrole kompleksowe dotyczących oceny realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy przez samorząd gminny (w Blachowni, Cieszynie, Psarach i Wręczycy Wielkiej),
- 3 kontrole kompleksowe dotyczące oceny realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy przez samorząd powiatowy (w Powiecie Cieszyńskim, Mikołowskim i Raciborskim),
- 2 kontrole problemowe dotyczące oceny prawidłowości realizacji przez powiaty programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie (w Jastrzębiu Zdroju oraz Zabrzu),
- 1 kontrolę doraźną dotyczącą oceny działań podejmowanych w ramach procedury „*Niebieskie Karty*” w odniesieniu do rodziny skarżącego przez grupę roboczą powołaną przez Zespół Interdyscyplinarny w Rybniku.

Najczęściej wydawane w 2015 roku zalecenia pokontrolne dotyczyły :

- w odniesieniu do zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz realizowanej przez nie procedury „*Niebieskie Karty”*:
  - wyeliminowania z uchwał w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, zapisów sprzecznych z uregulowaniami zawartymi w art. 9a ust. 15 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
  - zawierania, zgodnie z art. 9a ust. 8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przez prezydenta, burmistrza lub wójta gminy porozumień, na podstawie których działa zespół Interdyscyplinarny ze wszystkimi podmiotami, których przedstawiciele weszli w skład zespołu,
  - powoływania grup roboczych przez przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych na podstawie pisemnych imiennych upoważnień w tym zakresie, udzielonych im przez pozostałych członków zespołu interdyscyplinarnego,
  - w przypadku zmiany osób uczestniczących w spotkaniach grup roboczych, dokonywania formalnego powołania tych osób do składu grupy,
  - przekazywania przez przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych informacji o wpłynięciu formularza „*Niebieska Karta-A*”' wszystkim członkom Zespołu Interdyscyplinarnego lub powołanej dla danego przypadku grupy roboczej, zgodnie z zapisem § 8 ust. 1 rozporządzenia z 13 września 2011 roku w sprawie procedury „*Niebieskie Karty”* oraz wzorów formularzy *„Niebieska Karta* oraz dokumentowanie tego faktu,
  - w sytuacji zakończenia procedury „*Niebieskie Karty”*, każdorazowe wskazywania adekwatnych do okoliczności sprawy przesłanek jej zakończenia, określonych w § 18 rozporządzenia w sprawie procedury „*Niebieskie Karty”* oraz wzorów formularzy *„Niebieska Karta”* ,
  - kończenia procedury przez przedstawicieli wszystkich podmiotów powołanych w skład grupy roboczej.

- W odniesieniu do realizacji oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie:
  - zawierania w przyjętych do realizacji programach korekcyjno-edukacyjnych oraz kontraktach podpisywanych z osobami przystępującymi do programów warunków, jakie winny spełnić, aby program ukończyć, zgodnie z zapisem pkt 4 i 5 obowiązujących od 1 września 2014 roku „*Zaleceń dotyczących realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego*”, wydanych przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach,
  - podejmowania działań mających na celu przyjmowanie do realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, których założenia dotyczące zasad ich ukończenia, dadzą gwarancję gruntownego i wnikliwego zapoznania się przez każdego uczestnika z całą zawartością merytoryczną realizowanego programu korekcyjno-edukacyjnego, a także zdobycia odpowiednich umiejętności w ramach realizowanych w trakcie programu praktycznych ćwiczeń zmieniających zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijających umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

7.2. Monitorowanie zjawiska przemocy domowej w województwie śląskim oraz ocena stanu i efektywności działań w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku.

Zgodnie z celami wyznaczonymi w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy na Rodzinie na lata 2014-2020*, w Obszarze 1 obejmującym zadania z zakresu profilaktyki i edukacji społecznej, w pkt 1.1.3. przypisano służbom Wojewody monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze województwa.
W ramach realizacji tego zadania w 2015 roku w naszym województwie:

⇨ Sporządzono aktualizację bazy teleadresowej podmiotów oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, którą opublikowano na stronie internetowej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach pod adresem: *www.katowice.uw.gov.pl*, w zakładce: *Wydziały Urzędu/Wydział Polityki Społecznej/Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie/Służb*y. W bazie zawarte zostały dane teleadresowe

185 podmiotów realizujących powyższe zadania wraz ze wskazaniem rodzaju świadczonych usług. Baza została również przekazana do wykorzystania w bieżącej działalności Marszałkowi Województwa Śląskiego, Śląskiemu Komendantowi Policji w Katowicach, Śląskiemu Kuratorowi Oświaty, Prokuratorowi Regionalnemu oraz Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach, a także wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego.

- Opracowano *„Raport z monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie w województwie śląskim za 2014 rok”,* zawierający diagnozę rozmiarów i dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie w naszym województwie oraz analizę działań gmin i powiatów mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. Raport został opublikowany na stronie internetowej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach pod adresem: *www.katowice.uw.gov.pl*, w zakładce: *Wydziały Urzędu/Wydział Polityki Społecznej/Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie/Służby*.

- Przeprowadzono analizę przyczyn nierealizowania, przez niektóre powiaty województwa śląskiego w 2014 roku, zadań dotyczących opracowywania i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Na podstawie analizy opracowano rekomendacje dla powiatów i gmin naszego województwa dotyczące wzrostu efektywności pozyskiwania uczestników programów oddziaływań, które opublikowano na na stronie internetowej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach pod adresem: *www.katowice.uw.gov.pl*, w zakładce: *Wydziały Urzędu/Wydział Polityki Społecznej/Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie/Ogólne*.

- 30 stycznia 2015 roku przeprowadzono konferencję dotyczącą realizacji na terenie naszego województwa programów korekcyjno-edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie. Udział w konferencji wzięli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego, które prowadziły lub nadzorowały realizację programów. Podczas spotkania omówiono obowiązujące od 1 września 2014 roku w województwie śląskim zalecenia dotyczące realizacji tych programów oraz przedstawiono zasady finansowania działań korekcyjno-edukacyjnych w 2015 roku i zaprezentowano uwagi z nadzoru realizacji tego zadania, który prowadzi Wydział Polityki Społecznej.

- 25 listopada 2015 roku odbyła się konferencja *„Interdyscyplinarnie przeciwko przemocy w rodzinie”*, której współorganizatorem była Komenda Wojewódzką Policji w Katowicach. Adresatami konferencji byli przedstawiciele zespołów interdyscyplinarnych województwa śląskiego, koordynatorzy procedury *„Niebieskie Karty”* z miejskich i powiatowych komend Policji naszego województwa, przedstawiciele sądu, prokuratury, oświaty, służby więziennej, a także Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Urzędu Marszałkowskiego. W trakcie spotkania dokonano podsumowania realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie województwa śląskiego w 2014 roku oraz omawiano sprawy regionu w aspekcie współpracy interdyscyplinarnej podmiotów realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym także najczęściej występujące na terenie naszego województwa problemy w pracach zespołów interdyscyplinarnych.

7.3. Program osłonowy *„Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.*

Ogłoszony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w 2015 roku konkurs ofert w ramach Programu Osłonowego „*Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Edycja 2015”* spotkał się z dużym zainteresowaniem samorządu powiatowego oraz gminnego z terenu naszego województwa. Do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach wpłynęło łącznie 48 ofert konkursowych, a wśród podmiotów uprawnionych zgłaszających projekty było 41 gmin oraz 7 powiatów.

Służby Wojewody przeprowadziły ocenę formalną i wstępną ocenę merytoryczną zgłoszonych wniosków. Ocenę formalną pozytywnie przeszło 39 złożonych projektów, z których, zgodnie z zasadami konkursu, Wojewoda Śląski przekazał Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej 15 najwyżej ocenionych wniosków, w tym 13 złożonych przez władze gminne oraz 2 przez powiatowe.

W wyniku rozstrzygnięcia konkursu Minister Pracy i Polityki Społecznej przyznał w 2015 roku dotację na realizację zgłoszonych projektów 5 podmiotom z terenu naszego województwa, w tym 3 gminom i 2 powiatom na łączną kwotę 274.000,00 zł. Projekty, które otrzymały dofinansowanie przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 13. **Projekty z województwa śląskiego, które otrzymały dofinansowanie w ramach Programu Osłonowego „*Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Edycja 2015”.***

Lp.	Gmina/Powiat	Tytuł projektu	Cele projektu	Przyznana kwota dotacji
1.	Gmina Lubliniec	***„Dziś TY – jutro JA wszyscy chcemy godnej starości”***	Podniesienie poziomu wiedzy społeczności lokalnej, szczególnie osób starszych na temat zjawiska przemocy wobec seniorów i dostępnych form i miejsc wsparcia oraz wzmocnienie więzi międzypokoleniowej w rodzinach. Projekt przewidywał udział seniorów w różnorodnych działaniach mających na celu zwiększenie ich umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, w tym w sytuacji przemocy domowej, a także poprawę umiejętności komunikacyjnych seniorów i podniesienie ich poczucia własnej wartości oraz motywacji do działania.	22.000,00 zł
2.	Miasto Rybnik	***„Mogę inaczej – mam wybór”***	Poprawa funkcjonowania dzieci z klas I-VI szkoły podstawowej z rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych występowaniem przemocy, zamieszkałych w dwóch dzielnicach Rybnika. Praca z dziećmi i ich rodzicami miała na celu zmniejszenie zjawiska powielania przez dzieci złych wzorców rodzinnych i środowiskowych, zdobycie przez rodziny wiedzy na temat przemocy i możliwości reagowania na nią, poznanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego i możliwości rozładowania negatywnych emocji oraz poprawę przyswajania materiału szkolnego wśród dzieci z rodzin, w których występuje przemoc oraz dzieci zagrożonych przemocą.	68.000,00 zł
3.	Powiat Cieszyński	***„Bezpieczny dom – program wspierania osób dotkniętych przemocą domową”***	Podniesienie poziomu i jakości świadczonej pomocy dla osób doznających przemocy, zarówno kobiet, mężczyzn, jak i dzieci w Powiecie Cieszyńskim, poprzez dostosowanie istniejącej infrastruktury Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie do potrzeb osób korzystających z jego usług.	88.000,00 zł
4.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	***„Centrum Superwizji Rodzinnej”***	Wprowadzenie do lokalnej sieci wsparcia rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą superwizorów rodzinnych jako formy uzupełniającej działania lokalnych służb i instytucji oraz zorganizowanie warsztatów, treningów oraz konsultacji modelujących umiejętności wychowawcze dla rodziców. W projekcie przewidziano również organizację czasu wolnego rodzin w ramach klubu rodzinnego, zapewniającego edukację w zakresie pozytywnych wzorców spędzania czasu wolnego oraz organizację samopomocowych grup wsparcia dla rodziców z problemami wychowawczymi.	48.000,00 zł
5.	Miasto Ruda Śląska	***„Wiedza kluczem w profilaktyce przemocy”***	Wsparcie w rodzinach dotkniętych przemocą domową rodzica niestosującego przemocy oraz dzieci poprzez wspólne zajęcia prowadzące do wzmocnienia pozytywnej więzi pomiędzy rodzicem a dzieckiem, tak aby mógł on stanowić dla dziecka oparcie, pomimo występujących w rodzinie problemów. Ponadto projekt przewidywał zajęcia warsztatowe dla przedstawicieli służby zdrowia mających na celu zwiększenie ich kompetencji w zakresie rozpoznawania i diagnozowania przemocy w rodzinie oraz podejmowania działań interwencyjnych wobec dzieci i osób dorosłych, które doświadczają przemocy.	48.000,00 zł

Źródło: Tabela *Podział środków - Program Osłonowy „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - edycja 2015”* opublikowana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej na stronie internetowej www.mpips.gov.pl w zakładce: *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie/Przedstawiciele i Służby realizujące zawodowo zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie/Programy/projekty.*

Wymienione powyżej projekty, dofinansowane w 2015 roku środkami uzyskanymi przez wnioskodawców w ramach Programu Osłonowego, wzbogaciły w naszym województwie ofertę pomocową oraz przyczyniły się do zintensyfikowania działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą domową.

8. Podsumowanie

W 2015 roku zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie były w gminach i powiatach województwa śląskiego na bieżąco realizowane.

Przeważająca większość gmin i powiatów województwa opracowała i realizowała gminne i powiatowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Jedynie w przypadku 4 gmin i jednego powiatu ziemskiego takie dokumenty programowe w 2015 roku nie były realizowane. Wobec powyższego, w sytuacji, gdy gmina lub powiat kończy w danym roku realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, konieczne jest równoczesne podejmowanie działań mających na celu opracowanie dokumentu programowego na kolejne lata, wyznaczającego nowe zadania w zakresie budowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tak aby zachować ciągłość realizowanych w tym zakresie działań.

We wszystkich gminach naszego województwa w 2015 roku działały zespoły interdyscyplinarne, co pozwalało osobom doznającym przemocy na skorzystanie z pomocy jaką oferuje procedura „*Niebieskie Karty"*. We wszystkich gminach wszczynano także procedurę interwencyjną *„Niebieskie Karty"* wobec rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej, przy czym liczba wszczynanych procedur w porównaniu do roku poprzedniego spadła o 11,6%. Jest to tendencja odwrotna w porównaniu do lat wcześniejszych, kiedy w niewielkim stopniu, jednak systematycznie liczba wszczynanych procedur z roku na rok rosła. Sferą wymagającą poprawy w zakresie realizacji procedury „*Niebieskie Karty"* pozostaje nadal niskie zaangażowanie w jej wdrażaniu podmiotów ochrony zdrowia oraz gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Na terenie województwa funkcjonuje wiele instytucji udzielających profesjonalnego wsparcia osobom doznającym przemocy (m.in. specjalistyczne ośródki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne oraz ośrodki wsparcia). Jednak nadal są gminy i powiaty, w których takich placówek brakuje, co powoduje utrudniony dostęp do specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy, wynikający często z dużych odległości między placówką a miejscem zamieszkania osób chcących skorzystać z pomocy. Specyfiką województwa śląskiego jest duża koncentracja placówek udzielających profesjonalnego wsparcia osobom doznającym przemocy w obrębie Aglomeracji Górnośląskiej, przy jednocześnie wyraźnie mniejszym ich zagęszczeniu w regionie Podbeskidzia oraz Częstochowy, gdzie istnieją nadal duże potrzeby w zakresie rozwijania infrastruktury pomocowej, zarówno odnośnie sieci punktów konsultacyjnych jak i ośrodków i punktów interwencji kryzysowej oraz ośrodków wsparcia.

W przeciwdziałaniu zjawisku przemocy równie ważna jak pomoc osobom jej doznającym, jest skuteczna praca z osobami, które przemoc wobec członków rodziny stosują. Tutaj najważniejszą formą pracy z takimi osobami są oddziaływania korekcyjno-edukacyjne. Na drodze efektywnej realizacji tego zadania stoi problem niskiej motywacji osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programach. Znajduje to odzwierciedlenie w trudnościach, jakie mają realizatorzy w czasie procesu rekrutacji w skompletowaniu grup uczestników oraz w odsetku uczestników, którzy programy ukończyli, w stosunku do osób do nich przystępujących, który na przestrzeni lat 2014 i 2015 oscyluje w okolicach 50%, nie wykazując tendencji wzrostowej. Konieczna jest poprawa efektywności pozyskiwania uczestników programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie i eliminowanie sytuacji, gdy pomimo istniejących potrzeb wynikających np. z liczby rodzin, wobec których w gminach prowadzone są procedury „*Niebieskie Karty*", programy nie są w powiatach realizowane. Aby osiągnąć ten cel doskonalenia wymaga:

- jakość współpracy między powiatami (powiatowymi centrami pomocy rodzinie), a ośrodkami pomocy społecznej i zespołami interdyscyplinarnymi, w zakresie wymiany informacji o osobach stosujących przemoc w rodzinie, mogących uczestniczyć w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- współpraca pomiędzy powiatami, a sądami, kuratorami oraz innymi podmiotami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, celem przekazania informacji o możliwości realizacji programu oraz uzyskania wiedzy o osobach będących potencjalnymi kandydatami do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- motywowanie osób stosujących przemoc w rodzinie do dobrowolnego przystąpienia i systematycznego uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, między innymi poprzez przekazywanie tym osobom informacji o pozytywnych efektach udziału w programie, polegających na możliwości zmiany własnych przekonań, postaw i zachowań oraz pozytywnych aspektach życia w rodzinie bez przemocy.